SLOVENEC.

Političen list za slovenski národ.

Po pošti prejeman veljá: Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za en mesec 1 gld. 40 kr.
V administraciji prejeman veljá: Za celo leto 13 gl., za pol leta 6 gl. 50 kr., za četrt leta 3 gl. 30 kr., za en mesec 1 gl. 10 kr. V Ljubljani na dom pošiljan veljá 1 gl. 20 kr. več na leto. — Posamezne številke veljajo 7 kr.
Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicija, Semeniške ulice št. 2.

Naznanila (inserati) se sprejemajo in veljá tristopna petit-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat: 12 kr., če se tiska dvakrat: 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanji se cena primerno zmanjša.
Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.
Vredništvo je v Semeniški ulici h. št. 2.
Izhaja vsak dan, izvzemši nedelje in praznike, ob ½6. uri popoludne.

Štev. 236. **V Ljubljani,** v petek 16. oktobra 1885. **Letnik XIII.**

Naš vek.

Moje misli niso vaše misli in moja pota niso vaša pota. Koliko so te besede resnične, prepričamo se vselej, kedar hočemo premeriti tek časov. Mi vemo le to, kar se je pred nami godilo, ko bi pa hoteli iz stališča sedanjosti meriti preteklost, bi bili dostikrat na naopačnem potu, isto tako, ko bi iz preteklosti sklepali na prihodnost, dostikrat bi se močno varali. Zgodovina nas v jedno mer iznenadi, in karkoli storimo, da bi preračunili pota božje previdnosti, da bi zasledili, kako Bog sega med vidni svet, motili bi se navadno, najbolj pa v tem, ko bi hoteli Bogu predpisovati, kako naj osodo ljudi vravná.

Taki so bili vsikdar časi več ali manj, prav posebno je pa tak naš sedanji vek. Od nekdaj, kar svet stoji, bil je torišče političnih bojev, v neprestanem krogoteku se spreminja svet in človeštvo, socijalne premembe pa največkrat po revolucijah. Tudi v stoletjih, v kterih je krščanstvo na države na znotraj in zunaj vplivalo, ni bilo drugače. V rimsko-nemškem cesarstvu bojevali so se knezi in rodovine med sabo, bojevalo se je ljudstvo z ljudstvom.

Vendar naj bode ta ali drugi na vrhu, načela socijalnega življenja so ostala ista. Drugače je pa to v naših dnevih. Drugače je pa to v zadnjih stoletjih. Evropa ni več edina v veri, in ko se je razrušil nadnaravni svet v veri, razpadlo je tudi poslopje zidano na pamet. Danes stoji mnogo ljudi v Evropi pred propadom bogatajstva; zadnja desetletja smo se dovolj o tem prepričali. Kako bi se morala ohraniti nravnost, ako se zavrže misel o Bogu, brez njega sta vest in pravica le prazni imeni. Kdo se bode še čudil, ako je izobraženost moderne dôbe, ki zajema iz javnega mnenja in se tudi po njem obrača, zašla v moralno grozo. Kako so nravna načela omajana, kaže največ to, s kakšnim očesom gleda moderni napredek svet in vse stvari, ki se na njem nahajajo, tak naopačen nazor razširja se med učenjaki a tudi med prostim ljudstvom. Tak napredek oznanuje praktično brezboštvo in poveličuje prevrat. Na taki podlagi se morajo omajati vsi socijalni stebri, in občen propad žuga vsem vredbam. Po pravici moremo staviti vprašanje, kam gremo? Nejevera bujno raste, veljava obstoječih oblasti je močno pretresena in svet išče novih oblik za socijalno življenje.

Moderni napredek hiti od dežele v deželo njemu je najboljši zaveznik samopašnost v življenji, ki spodjeda človeštvo. Zarad tega nastane delavsko vprašanje, ki je samo na sebi opravičeno, tolikanj nevarno za človeško družbo. Dokler se ljudstvo še drži nravnostnih načel, dokler še spoštuje pravico, toliko časa zahteve, ki stavi delavec do kapitala, uboštvo do bogastva, niso nevarne. Ako pa se zavrže pravo, ki vravna vse človeške razmere, in se ljudstvo privadi misli, da je napredek nad vsem, tudi nad pravom in dolžnostjo vzvišen, potem postane socijalno gibanje prekucijsko, ki z železno nogo stopa nad vse sedanje naprave, vse pokonča in razdeva. Bode se li to zgodilo? Ali se imamo bati socijalne revolucije? Kedaj pride tisti čas. No bodo ljudje dozoreli za vstajo in jo dejansko izvršili? Na taka vprašanja mora odgovoriti le — Bog. Le toliko moremo mi vedeti, da je to mogoče, in da še nikdar nevarnost ni bila tako blizo, kakor dandanes. Duhovi se morajo ločiti, nejevere ne bode moč dalje kroti, predrla bode v politiki, v družbi in v veri in morebiti da smo bliže, kakor se nadejamo, onemu dnevu, ob kterem pride nevihta, ktera nam sedaj žuga, iz dežele v deželo. Skušali so v poslednjem času skelečo rano zaceliti, potolažiti razburjeno bolezen, sedaj pa sedaj so mislili, da so najdli pravo vračtvo, a bolj ko so iskali zdravila, dalje so zašli od pravega vira. Le ena moč je, ki zamore ustaviti razpad v človeški družbi in ta moč je v Cerkvi Kristusovi. Zmešnjava v politiki in družbi je nastala, ker so narodi od vere odpadli, rešenje najdejo le takrat, ako se povernejo na pravo pot, ktero so zgrešili. Moderni svet hoče napredek, a napredek brez vere; hoče razvoj, a noče da bi se razvilo najimenitnejše in najbolj vzvišeno. Kam smo prišli s tem napredkom? V družbinskem življenji do najgrše sebičnosti? V javnem pravu pa do anarhije in brezpostavnosti? Da, prišli smo do surovosti in samopašnosti; človeštvo, gnano po nebrzdanih strastih, hoče se samo ukončati. To je slika našega veka. A tako daleč smo prišli, ko smo mislili, da pri napredku ni treba moralne podlage.

(Dalje prih.)

O vtrjanji trgovskih terjatev v kr. srbskih sodiščih.

„Austria“, zbirka zakonodavstva in statistike v obrti, trgovini in plovstvu, priobčuje v snopiču z dne 25. septembra 1885 jako znamenit članek g. dr. pl. Stephani-ja, c. k. konzula v Belemgradu, ki je vreden, da ga dobro proumijo vsi avstro-ogerski trgovci. Té novine bi ne utegnile biti mnogo poznane našim slovenskim trgovcem, ker pa je članek prevažen posebno onim, ki trgujejo s Srbijo, podajamo ga tù sovršnega našim trgovcem, gorko priporočevaje ga v proučenje. Dr. pl. Stephani govori o: vtrjanji trgovskih terjatev v kr. srbskih sodiščih sledeče:

Naši trgovci se mnogokrat pritožujejo, da ima avstro-ogerska trgovina v srbski kraljevini težavnosti, ki ovirajo obveljavanje pravice v srbskih sodiščih. Take tožbe se sploh čujejo. Ako pa reč natanjčneje raziskujemo, se navadno pokaže, da so bili srbski trgovci poznani kot slabi ali kot zvijačniki, in kot taki nekreditivni. Po sklepu pogodbe s Srbijo za varstvo prava z dne 6. maja 1881 avstro-ogerski trgovci v vtrjevanji pravice trgovskih in menjičnih terjatev po natanjčni poizvêdi nemajo druzih bistvenih težavnosti nego take, ki izvirajo iz, inozemcem večidel še neznanih, posebnosti srbskega prava in iz kàj obširne in drage sodne ravnave. Prav jednake težavnosti so pa tudi v prometu z druzimi mnogo naprednjimi deželami, in, za primer, mora že za precej veliko svoto iti, da se avstro-ogerski trgovec odloči, pravdati se po angleških sodiščih. Težavnosti, v ktere avstro-ogerski trgovci v Srbiji pridejo, ne izhajajo toraj iz pravne negotovosti v deželi, nego največ iz tega, da avstro-ogerski trgovci strežejo le malo dobrim in po največ najslabšim naročnikom ter se prav podučijo o njih še le potem,

LISTEK.

Zadnji samotar.

Izviren zgodovinski roman.

(Spisal Podvigenjski.)

(Dalje.)

„Gospod, gospod!“

„No, kaj pa je, capin“, zagromi grof.

„Gospod Vekoslav!“ ponavlja Cene. „Nek črn gospod je prišel na Vigenj, ker Vašega gospoda očeta ni doma, rekel mi je iti po Vas. Joj, gospod Vekoslav, nisem še videl takega človeka. Pa ima lasi debele kakor ščetine, štrlijo mu naravnost gori v nebó; in pa tukaj na sencih je ves zaraščen in do pod ušes mu segajo brke, zakrivljene so kakor moj krvač, saj veste, tisti, ki ste mi ga dali lani, ko smo rezali trte. Oči pa ima velike velike in jih visoko visoko odpira, kakor luna, ko je polna; gleda pa tako naravnost, da človeka kar presune, in tudi vse h krati vidi, akoravno ima oči obrnene le v en kraj. Ima tudi naočnike velike velike; a ko je z manoj govoril, jih je privzdignil in nasadil z nova na obrvi; videvši ga tako, sem se oplašil, da se nisem upal več pogledati mu v obraz, a Urša je rekla, da ima štiri oči in je iz hiše bežala. Bog pomagaj, kdo je še videl takih ljudi! He, he, gospod Vekoslav, he, he!“

„Je prinesel s seboj tudi pisem?“ vpraša Vekoslav.

„Joj, ne vprašajte ne; prišedši v hišo, je koj sedel za mizo in privlekel iz potne skrinje z rudečim trakom povezanih papirjev, toliko, da še v pisarni Vašega gospod očeta, akoravno je župan, jih nisem toliko videl; in pa kako velika pisma! Vam rečem, eno samo je razvil in pokrilo je celo mizo, saj veste, tisto, pri kteri mi posli kósimo, in vse je bilo po njem na drobno popisano, le enkrat sem tje pogledal in že mi je prišla omotica v glavo. On pa je gledal, bral in računil, potem vstal in mrmraje hodil po kuhinji; a jaz se vé da, ker ne znam nemško, nisem nič razumel; le stric Fabetov, saj veste, ki je bil osem let vojak na Ogerskem, je vlovil kako besedo in sklepal, da se nam huda piše. Stopal je pa tako redno, da je vsakokrat tje naredil deset korakov, sem pa enajst, in vselej stopil na na ravno tisti kraj, kakor pred.“

„Ste mu pa kaj postregli?“

„Urša mu je hitro prinesla maslenega kruha in pa steklenico tistega sladkega, saj veste, kteri, ste rekli, da je za gospôdo; položila mu je konec mize, a ni se predrznila reči mu, naj blagovoli vzeti, saj pa še kozarca mu ni dala. On pa tudi ni jedel ne pil, imel je sicer vse pred seboj in večkrat gledal v steklenico, vendar je ni videl, ker sicer kako bi bil mogol pustiti tisto sladko kapljico, ki meni zadiši skoz tri zidove; le enkrat sem jo pokusil in zdelo se mi je, da vživam vso nebeško sladkost, vzdihnil sem takrat: o zakaj nisem tudi jaz taka gospôda! Ko sem imel sedem let, me je hotel nek kapucin, ki je bral pšenico po krasu, vzeti s seboj v Gorico, da bom študiral za gospoda, ker imel sem veliko glavo, jaz pa sem utekel. Nespameten jaz; zdaj bi bil morda kakor gospod Poljanec. Bog ga živi gospoda Poljanca, Bog mu daj zdravje, ker kolikorkrat ga Cene sreča, dobi po dva krajcarja.“

„Boš pa že enkrat končal svoje litanije!“ zareží grof Gvidon.

Ko sta grof in Vekoslav odšla v grad, zakriči Cene z vrta skozi vrata v shodišče, ki se je stekalo

ko je že prepozno. To pa je v zvezi s slabo vredbo naše vnanje trgovine in z nedostatnostjo agentstva. Tvrdke, ki so zašle v težavnosti in potrebujejo pravne pomoči, obračajo se potem večkrat do poročništva proseč nesodnega posredovanja, deloma ker imajo krivo pomisel o oblasti poročništva, deloma ker ne poznajo nobenega zanesljivega odvetnika, nekaj pa tudi ker želijo prihraniti si sodne in odvetniške stroške. Iz raznih vzrokov poročništvo ne more v vseh naprošenih slučajih posredovati; pa če tudi posreduje, se sploh nič ne doseže, kajti dolžniki, ki niso skoraj nikdar vrste poštenih, verotrdnih trgovcev, prav dobro vedó, da poročništva nimajo nikakoršne izvršilne oblasti, in če tudi od konzulskega pandura poziv vsprejmó, ne pridejo na dan. Poslednjič stranki vendar ne preostaja druzega, nega pravdati se; toda med tem je minulo mnogo časa, dolžnik je bil opominjan, in če se ga more potem še izslediti, so vendar vsi boljši zastavni predmeti že pospravljeni.

Ti vzroki silijo poročništvo v Belemgradu, da odsvetuje avstro-ogerskim trgovcem prositi ga navidezno takó cenega in ugodnega konzulskega posredovanja. Iz tega pa tudi nastane potreba, da se strankam pomore najti odvetnika ter jih obvarovati nedostojnih taks in stroškov. C. k. poročnik v Belemgradu, dr. pl. Stephani, priobčuje tedaj v to svrho v sledečem vrsto določbe in nasvêtov, ki so važni pravice iskajočim v srbskih sodiščih, in priporoča tudi odvetnika, s kterim je za njegove zaslužke in zajme pogodil cenovnik, ki je mnogo niži od v Srbiji običajno odmerjenih.

Prošnje za imenovanje srbskih odvetnikov na c. k. poročništvo v Belemgradu se tako množijo, da sem primoran, vsem pojedinim prašanjem s sledečim razglasom odgovoriti. Mem tega naprosuje se c. k. poročništvo po avstro-ogerskih obrtnikih in trgovcih malo ne vsaki dan, naj bi opominjalo zamudne dolžnike, skušalo pogoditi se nesodno, poiskalo bojè zatajenega premoženja i. d. v. Ker c. k. poročništvo terjatev, ki naj bi jih izterjalo, ne more prej presojati, so-li odmerne in pravične, prigodilo se je, žal, da so se take terjatve, v kterih je poročništvo v resnici posredovalo, pozneje skazale celó neopravičene, ali pa le deloma pravoveljavne. Večkrat se tudi primeri, da dolžniki, posebno če niso avstro-ogerski državljani, že konzulskemu pozivu ne slušajo. Moram toraj, sicer brezplačno, pa tudi največkrat celó brezvspešno posredovanje c. k. poročništva odsvetovati, in se navadno bolj gotovo in bolj naglo doseže svoj namen, ako se koj obrne do kacega odvetnika, ki je tudi od kr. oblastev pripoznani zastopnik strank že po poklicu.

Dajem toraj vdeležencem na vêdo, da je bil Belgradski odvetnik gosp. Mihael Georgčvić (naslov: Belgrad, Obelićev Věnac) s pismom dné 22. februvarja 1884 št. 384 kot pravi zastopnik c. kr. avstro-ogerskega poročništva poverjen in kot tak po c. kr. ministerstvu cesarske hiše in vnanjih zadev dne 8. marca 1884 št. 5060/10 potrjen.

Dopisi i. d. naj se neposredno njemu pošiljajo, ne po c. kr. poročništvu. Vendar pa omenjeni odvetnik po tukaj kakor v druzih deželah veljavnih postavah ni dolžan, da bi sprejemal zastopništva brez zajemov (brez denarja na roke). Prošnji za opravljanje pravnih zadev naj se toraj pridevajo zajemi najmanje v sledečih svotah:

a) ako se zahteva le ustmeni ali pismeni opomin v Belemgradu bivajočega dolžnika (brez sodnega posredovanja) in sporočilo o vspehu,

o terjatvah do gl. 100.—	. . .	gl. 3.—
„ „ „ „ 500.—	. . .	„ 4.—
„ „ čez „ 500.—	. . .	„ 5.—

b) ako se naroča skrajšani (sekvestracijski) postopek na podlagi menjice ali kake druge polnodokazivne listine,

o terjatvah do gl. 100.—	. . .	gl. 5.—
„ „ „ „ 500.—	. . .	„ 8.—
„ „ čez „ 500.—	. . .	„ 10.—

in potrebno svoto za sodne pristojbine (glej spodej);

c) ako se naroča vpeljava rednega prestopka,

o terjatvah do gl. 100.—	. . .	gl. 10.—
„ „ „ „ 500.—	. . .	„ 20.—
„ „ čez „ 500.—	. . .	„ 30.—

in potrebno svoto za sodne pristojbine (glej spodej).

Biljegovina in pristojbine. Vse menjice, dolžna pisma i. d., dasi tudi so bile že v Avstro-Ogerski kolekovane, morajo se kolekovati po srbski za vsacih 100 dinarov (blizo 40 gld.) 10 para (blizo 4 kr.). Za vsaki uradni prevod v srbščino, za vsako uradno poverjenje od strank priloženih prevodov in za vsako med sodnim ravnanjem storjeno popravo strankinega prevoda — je plačati pristojbine za prvih 100 besed 10 dinarov (blizo 4 gld.) in za vsacih daljnih 100 besed 5 dinarov (blizo 2 gld.).

(Konec prih.)

Politični pregled.

V Ljubljani, 16. oktobra.

Notranje dežele.

Časnik, ki je med Slovenci jako priljubljen, če tudi še vse premalo razširjen, „Südsteierische Post“ namreč, prinesel je v sredo uvodni članek, tikajoč se vpeljave oziroma izvršitve ***ravnopravnosti pri nas Slovencih.*** Časnik tukaj urade razločuje v dva razreda, ki še vedno nemškega „šimeljna“ jahajo, kteremu mora slovenski kmet za živež skrbeti. V prvo vrsto uvrstuje „Südsteier. Post“ take urade, ki so v zvezi s slovenskim narodom v javnem prometu, kakor ste pošta in železnica, v drugi razred spadajo pa vsi drugi cesarski uradi, s kterimi je človek v zvezi gledé svojih vsakdanjih ali vsakodobnih potrebščin. Pri prvem razredu treba je našega naskoka v podobi neprestanega zahtevanja in vsakokratnega objavljenja po listih, kedar se nam bode zahtevanje ali naravnost odreklo, ali pa po ovinkih odbiti skušalo. Pri drugem potrebujemo ravno tega; poleg tega pa še vstrajnosti in poguma. Naša dolžnost je povsod pri sodnijah, pri odvetništvu in notarstvu edino le slovensko uradovanje zahtevati in če ga ne dobomo, pritožiti se. Posebno notarji so zavezani s postavo na zahtevanje izdelovati slovenska pisma; sicer pa, kar se notarjev tiče, bi mi pač nikogar ne silili, da bi se s takim notarjem pričkal, ki mu neče slovenskega pisma napraviti. Pusti naj ga pri miru in naj gré k drugemu, ki mu bo to nalogo za plačo rad storil, prvega zagrizenca objavi naj pa po časnikih, da ga bode narod spoznal in se ga bo vedel ogibati. Ravno taka je z odvetniki. Le slovenski povsod zahtevajte in nikari ne misliti, da če bodo pisma v slovenščini napravljena in kot taka pri sodniji vložena, da bote zgubili pravdo ali druge pravice. O kaj še; sodnija Vam bode ravno tako pravico priznala na slovenske vloge, kakor pa na nemške, če ste sploh na podlagi pravice in resnice taiste vložili. Goljufive vloge tako ali tako propadejo, naj bodo slovenski ali nemški vložene. Le tedaj, ko bodo c. kr. uradi videli, da slovenske vloge rastejo od dne do dne, preskrbeli se bodo tudi z uradniki, ki bodo slovenščine popolnoma zmožni; če se pa sami ne bomo pobrigali za vpeljavo našega jezika v uradih, c. kr. oblast se izvestno ne bo, ker ji ni na roko, vsaj sedaj še ne, dokler ima dobro polovico osobja v uradnikih, ki so še iz stare, slovenščine nevešče šole.

Jutri pričné se v državnem zboru običajna ***adresna debata,*** ki bo letos posebno zanimiva in v političnem oziru silno pomenljiva, če tudi se ji ne more prav pravega praktičnega pomena dati. Če bi ne bilo drugače, opravilo bi se lahko tudi brez nje, in vsaj nam, ki nismo parlamentarci, se zdi, da bi se adresa tudi brez dolge debate lahko sprejela, kakor je bila v načrtu omenjena. Pomenljiva in vplivna bi bila ravno tako, ceneja pa veliko bolj, kakor pa z debato. Ali kje bi pa levica svojo zabavo vzela! Posebno pri letošnji se je nadjati groma in bliska na levici, tako bodo ropotali proti njej in proti večini, ktere ne marajo. Se več kakor pa adresna debata, zanimale bodo dnevne politikarje letošnje delegacije. Saj je znano, koliko je na Balkanu smodnika nakopičenega in kako da hodijo Srbi, Bolgari in Grki z golo trsko okoli taistega. Le iskra zadostuje in grozovit potres se bo čul po vsi Evropi, kterega bo tudi naša država čutila. V delegacijah prišlo bo toraj v razgovor, kaj da misli prav za prav Avstrija storiti, da se obvaruje škode, ako bi se ob njenih mejah ogenj napravil. Kakor je sedaj doli vse zapleteno, je prav lahko mogoče, da bodo delegacije namesto navadnega vojnega budgeta dovolile toliko in toliko milijonov za — vojsko! Volitve v delegacije so znane, objavil nam jih je brzojav nedavno. Toda, ker je nam adresna debata bližje nego delegacije, pečajmo se danes rajši z njo in sicer poglejmo najpoprej, kako sodijo naši nasprotniki o adresnem načrtu, kakor ga je sostavila večina. „N. fr. Pr.“ pravi, da sta načrta, kakor ju je sostavila večina in manjšina dva razna svetova — vsak za-se, med kterima se srdito morje zaganja in nikdar več ne bo mogoče ne temu in ne onemu po tem morji prijadrati do sporazumljenja. Federalizem je očividen, večina je odvrgla figov list, s kterim ga je do sedaj zakrivala. To je pa ravno poskus do umora države, kajti vsak korak do razširjatve deželne samouprave je napad na državno jednoto (recite rajši na centralizem!) in na Nemce, kteri se pod to vlado že zadosti zatirajo (!). Nobena adresa ni sprejela programa prestolnega govora. — To pa ravno ni res; adresni načrt večine sostavljen je ves v duhu sedanje vlade, če tudi ni prepis prestolnega govora od besede do besede. Dalje ravno ta časnik pravi, da bode to zasedanje sploh jako viharno in se pač še ne vé, če se bo grofu Taaffeju posrečilo svoj čolnic srečno k bregu spraviti. — Takih prerokov ne slišimo prvikrat, a vedno so bili krivi; upati hočemo, da bodo tudi sedaj.

Vnanje države.

Proklamacija, ki sta jo izdala Pašić in Peko Pavlović v Bolgariji, da bi dvignila Srbe proti Milanu in sedanji vladi, se glasi: „Prišel je čas, da se dvignemo in otresemo jarm samosilnikov naših. Nesrečne razmere v Srbiji se inače zboljšati ne dadó. Praviti Vam, kaj morate vse trpeti in kako ste ponižani, bi bil brezvspešen trud, ker to sami vidite in čutite. Sadanja vlada napravila je iz svobodnih Srbov brezpravne sužnje brez glasú in brez svobode. Ona mešetari z našim živenjem, imenjem in z domovino. Kar smo imeli, vzeli so nam, zadolžili vse na stoletja, odpravili svobodščine, teptali pravice naroda z nogami in povišali davke tako, da jih ne moremo več zmagovati. A sedaj prišel je čas, da narod lahko otrese svoj

---

v predkletne prostore grajske. Tú naletí na Šopa, Štanjelskega sodarja, ko je ravno široki vinski kadi meril gorenji obroč.

„Kaka nesreča te je pa danes sem prinesla, turški cmok!“ sprejme Šop Ceneta.

„No, no, rad bi pa videl, koliko sodov imate; pravijo, da iz štirih vasi, ko bi jih skupaj spravil, ni jih toliko.“

„Joj, joj,“ strmi vtaknivši glavo skozi malo priprta vrata grajske kleti. „Koliko sodov, kako visoki! — eden, dva, tri . . .“ Tako šteje, a le do petindvajset, ker to je bilo število volovskih in kravjih repov, ktere je na pašo gonil, dalje ni segala njegova računica.

II. Cesarski komisar.

Prostoren in krasen je bil župana Štanjelskega dom na Vignji. Ako si pri širocih vzhodnjih vratih postal, odprlo se je očesu široko, z belim peskom potreseno dvorišče, čez ktero prišel si v veliko dvonadstropno hišo, zidano bolj v mestnem slogu; a na sredi dvorišča rastla je stara murba, debela, da bi jo trije možje komaj objeli, veje so jej bile umetno obrezane, v kolobar spletene, a pod njo stala je kamenita miza, pri kteri se je gospod Pavel, oče Vekoslavov, pesebno o poletni vročini rad senčil, se vé, da pred njim stala je navadno buča tistega črnega, ki ga le na Krasu trta obrodí. Velik latnik obdaje dvorišče od treh strani, rudečí se od žlahtnega grozdja, ki je letos tako obilno, da se zdí, kakor bi Bog sam na Vignji počival; mogočni kostanjevi kóli, pridržajoči sladko pézo, se kar šibijo, tako, da je treba tù in tam izvanredne podpore. Z dvorišča pa peljejo vrata na vrt, ki se doli po hribu na poldansko stran razprostira, na njem tudi rastlinjaka ne pogrešaš. Z vrta greš poleti lahko senčit se v prijeten gozd, ki na južno-zapadno stran obdaja Vigenj in s svojimi visokimi hrasti na pol zakriva ponosno zidovje Vigenjskega doma.

Po cesti, ki mimo sv. Gregorja pelje na Vigenj, se ravno kar bližajo Vignju trije možje, že pri starosti, kterim se z obličja bere prava kmetska veselost in zadovoljnost. Ne mudí se jim ravno ne, ker pri vsakem drugem koraku postanejo in prav važno z rokami kretajo, ni težko spoznati, da med seboj razpravljajo važno stvar.

„Tako bogastvo, taka obilnost v Štanjelskem gradu, denarja na mernike, da grof Gvidon ne vé kam ž njim — in vendar nima ga, ki bi po njem vžival.“ Tako modruje Tinče Jerančev.

„Žalostno, žalostno“, pritrjuje stric Šega, drugi v trojici, „sam ne vem, kaka nesreča preganja Kobenceljnovo rodbino, vse mrje, vse gine.“

„No, jaz pa tudi kaj vem“, razkorači se stric Ampak, ter postane sredi med tovarišema, „in povem vama, ljuba soseda, grof, ko na to misli, jame od žalosti solze prelivati. Kakor vam je znano, njegov sin na Dunaji se še do zdaj ni oženil; grof mu prigovarja in prosi, a on je bojda sklenil ostati samec, nikdar se ne ženiti; zatoraj je grof kar obupan.“

„No, se bo pa vse zavalilo na otroke njegovega bratranca, ki je tam nekje, menda na Moskovitskem, če se ne motim“, modruje stric Šega.

„Kaj pa da“, mu prestriže Ampak; „saj tudi tam ne bo nič, o da bi ostala grofu vsaj ta tolažba, da bi le zamogel zapustiti premoženje enemu Kobenceljnov, a pomrlo bo vse, pomrlo tudi tam; saj je imel Ludovik že štiri otroke, in od teh so trije

igó, ako se dvigne kakor jeden mož. Dvigniti se mora, ker nima druzega izhoda, nego sramotno smrt, robstvo potomcev, izdajstvo vseh srbskih idejalov in vzajemnosti slovanske. Mi Vam dajemo znamenje, da se dvigne narod, čegar srd bo vničila vse nasprotnike in izdajice. Razpodite vsa Vam usiljena oblastva, nastavite lastna svoja, zavirajte vsak promet, bodisi po pošti, brzojavu, bodisi po kurirjih; vzemite si orožja in streliva, kjer-koli je dobite; sestavljajte čete, batalijone in večje oddelke ter v sporazumljenji z vsemi drugimi okraji v deželi napotite svoje korake proti Belem gradu in Nišu, s kratka tjakaj, kjer sta vlada in kralj. Mi bodemo mejo prekoračili in pridemo Vam, bratom na pomoč. Ne premišljajte se niti za trenotek. Ura je bila, dvignite, organizujte, branite se Zakaj bi srbski narod, ki je svojo deželo osvobodil mogočnega sultana in v dveh vojnah Turke iztrebil, danes zdihoval pod sramotnim jarmom? Ne plačujte oblastvom nobenega davka, s kterim razsajajo in ugonabljajo deželo. Ne dajajte njim svojih sinov v vojsko, ktere narod tepe in samosilstvo in robstvo podpira. Če jim ničesar ne daste, so onemogli. Klic naroda po pravici in svobodi zaprl jim bode sapo, srditost naroda bode je vničila. Vzgled naj Vam bodo pradedi, ki so osvobodili deželo. Čas je vgoden. Dvigne li se narod, pride pomoč od vseh strani; mrtvemu strahopetnemu narodu ni nikdar pomoči in samosilniki in podle duše zlorabijo tak narod sebi v prid. Dokažite svetu, dvignivši se povsod in istodôbno, da so Srbi za trdno sklenili živeti svobodno. Narodna vojska hodi naj z narodom, izdajskemu poveljstvu odreče naj pokorščino. Kliče naj: Živio narod, živela svobodna Srbija! in bratje naj se objemajo, da deželo otrebijo sovražnikov in izdajic. V to pomozi Bog in sreča junaška! Na meji, na srbski zemlji v 15. dan septembra 1885. V imenu mučeniškega srbskega naroda: Nikola Pašić, vojvoda Peko Pavlović."

Srbija nikakor ne misli mobilizacije le za nalašč ali šalo napravljati. Svoje v Nišu in okolici zbrane vojake potisnili so proti Pirotu in proti Vranji. Pirot je mesto ob bolgarski, Vranja pa ob turški ali starosrbski meji. Na obe strani odšli so pešci in topničarji, drugi so pa še pripravljeni, da, kedar bo treba, bodo takoj odrinili. Pri Zajčarji napravili so utrjen tabor, da jih sovražnik ne bo v prvem trenutku iznenadil. Po Srbiji, posebno pa po Belemgradu se povsod govori, da bo kralj izdal svoj manifest. Čuje se, kot da bi bil poslednji četrtek za to namenjen; ob enem pa bodo srbske čete prestopile državno mejo; kje da jo mislijo prestopiti, poročilo ne pové. Če pa najnovejše prigodke nekoliko premislimo, rekli bi skoraj, da se bodo obrnili proti Turku in bodo napadli Staro Srbijo. To je tem bolj gotovo, če je res, da si v novejšem času prizadevajo Bolgari s Srbi vzajemno postopati, in pa ako vzamemo v račun tudi še to, da so se Arnavti Turkom uprli in so jim nabor vojakov odrekli. Veliko neumnost bi Srbi storili, če bi iz osebne mržnje ali politične nevošljivosti hotli Bolgare napasti. V Bolgariji Srbija nima ničesa iskati in ondi za-njo tudi prostora ni. Vrh tega pa naj tudi prepričana bo, da bode grozno tepena, kakor hitro bi se začela z Bolgari vojskovati. Ruski car Bolgarov ni še zapustil in jih tudi ne bo. Pametno pa je sedaj, ko imajo že skoraj pol naroda pod orožjem, če napadejo Turka v zvezi z Bolgari, kajti sami ne bodo nič opravili, ali pa v zvezi z Grki in Bolgari. Vsi trije bi ga že pognali nazaj v Malo Azijo in bi njegovo dedšino lepo med seboj razdelili. Pri tem poslu je le vprašanje, če se ne bode pa boj zopet iz novega pričel; če namreč ne bo Avstrija ali Rusija (prej ko ne pa še obe h krati), prva na zahodu, druga na jutrovem z močno roko vmes segla, rekoč: „Stojte, tù imamo tudi mi nekaj govoriti!"

Laški zastopnik na Dunajskem dvoru namesto grofa Robilanta postal je že večkratni minister Minghetti. Kdor se je v novejšem času zvesto pečal z zgodovino cerkvene in laške države, temu tudi Minghetti ne bo neznan, kot odločen in hud nasprotnik cerkvene države in sv. stola. Na političnem polji ga najdemo že l. 1856, ko je grofa Cavourja v Pariz spremljal in se ga je pozneje vedno držal. Minghetti je na Laškem vsak pomoček porabil, samo če mu je služil v omajanje in razrušitev cerkvene države. Ko je leta 1860 Garibaldi Sicilijo in pozneje Napolj podvrgel Pijemontezom, postal je Minghetti pod Cavourjem minister notranjih zadev in je pozneje še razne druge ministerske stole zavzemal. Kot politikar je tudi Avstriji že marsikaj prizadjal, ker je bil svoje dni glavna podpora francosko-laške vojne zveze. Poleg francoskega prijateljstva bili so mu že od nekdaj silno pri srci tudi Angleži. V najnovejšem času pristopil je pa vendar-le tudi k Mancinijovi politiki in je podpiral prijazne razmere laške države med Avstrijo in Nemčijo. Mancinijeva neodločnost in pomiškovanje z „irredento" spravilo ga je mnogokrat z ministrom zunanjih zadev navskriž. Če mu je bilo avstro-laško prijateljstvo v resnici pri srci, bo imel sedaj pač zadosti priložnosti, da dokaže v dejanji. Naj le začné na meji pometati „irredentovske" smeti, kterih se mu ne bo takoj zmanjkalo. Oba, Robilant in Minghetti, imela bota polne roke dela, preden se jima posreči razmere v svoji domačiji tako prirediti, kakor bi jih Avstrija kot prijateljica sprejeti zamogla.

Kaj dela ***Turčija?*** Na vojsko se prav pridno pripravlja. Vojno ministerstvo razpisalo je, da potrebuje 26.000 kilogramov usnja in 40.000 rudečih kap; poleg tega pa silno veliko čevljev. Prevaževanje vojakov iz male Azije v Evropo se je že pričelo. Prostovoljci zbirajo se ob iztočno rumelijski meji, kjer so se že z Bolgari nekoliko popraskali. Tolpa turških prostovoljcev vdarila je bila namreč čez mejo, kjer so jo pa Bolgarji po zasluženji sprejeli. Ko bi knez Aleksander ne bil svojim Bolgarom prepovedal Turkov še čez mejo preganjati, bi jim bili Bolgari že pokazali, kaj se pravi na tuj vrt po sadje hoditi. Do konec tedna bo imela v Rumelji že 15.000 mož na razpolaganje. Vlada je prepovedala izvoz živeža. Po raznih postajah vstavila je blizo 200 voz, ki so bili vsi z žitom v inostranstvo namenjeni. Konje kupuje Turčija po Ogerskem in ker se ne upa jih po Donavi ali pa po suhem preko upornih balkanskih pokrajin domu spraviti, pošiljajo jih preko Trsta v Carigrad. Tudi dobro, bo saj Avstrija nekaj od tega imela. Sicer bi bil pa sedaj-le čas, ko bi se Turčiji enkrat za vselej vrat zavil, in bi male državice ta posel same prav dobro opravile. Naj bi se le velike vmes ne vtikale! V Carigradu posvetujejo se diplomatje že dolgo časa, skoraj že deset dni posedajo, pa se še vedno nič ne vé, kaj da so sklenili. Ni ravno eno in tisto: pri zeleni mizi politiko delati ali pa na vojnem polji.

Iz ***Sudana*** prinesla sta nekaj verjetnih novic srednje-afrikanski apostolski vikar škof Sogaro in pa misijonar o. Bonomi, kteremu se je posrečilo iz Mahdijeve sužnosti uiti. Po cesarskem zaslišanji, ki je bilo na ta teden na Dunaji določeno, povrnila se bota oba zopet v Afriko; in sicer Bonomi takoj, da bode nadaljeval prizadevanja za oproščenje krščanskih vjetnikov; škof Sogaro pojde pa še le po novem letu za njim. Vjeta sta še dva duhovna v El Obejdu, trije lajiki, pet usmiljenk in ena zamorka v Omdurmanu. Najhuje med vjetniki godilo se je usmiljenkam in so morale silne poskušinje prestajati; sedaj se jim je osoda nekaj zboljšala in si skromni živež kot šivilje same služijo. Slatin Bej in Lupton Bej sta še oba pri življenji. Olivier Pain je bil malopridnež in silen fanatik. Umrl je v Mahdijevi službi in so ga v puščavi pokopali. V poslednjem času mu Mahdi ni več zaupal in mu je vse odvzel. O. Bonomi je bil večkrat za tolmača med Mahdijem in Oliv. Painom, kteri je bil posebno škofu Sogaru sovražen ter se mu je bil tudi kot političen nasprotnik odkril. Nikdar ni odzdravil, če ga je kdo vjetih kristjanov pozdravljal. Škof Sogaro ga je večkrat svaril, naj se čuje prenapetosti, Oliv. Pain pa mu je vselej rekel, da si s tem on ravno želi tragično in romantično smrt prislužiti; kajti ničesar se bolj ne boji, kot navadne prozaične smrti. Škof Sogaro je za trdno prepričan, da če bi se Angleži le količkaj hotli pobrigati, bi si takoj ves Sudan lahko osvojili, ker so po Mahdijevi smrti poglavarji med seboj needini in v večne boje zapleteni, ki so jih že silno oslabili.

---

umrli, že v zibelki jih je nekaj zadušilo; ostal je še eden, zadnje upanje našemu grofu; toda dobil je ondan grof pismo, da težko se bo ohranil, prav šibkega zdravja je. v želodci ga bôde ali ne vem kaj neki; kdo pozná vse tiste gospôske bolezni, še enega leta ne včaka. O, kolikokrat, ljuba soseda, pride sam grof po kosilu k meni se pogovarjat in si delat kratek čas, in razodene mi vse, vse, večkrat ga vidim kar jokati. „O kaj mi pomaga", rekel je oni dan, „ko ga nimam dediča, polovico bi hitro dal, ko bi ga mogel dobiti, da bi vsaj moje ime nosil." Jaz sem mu rekèl: „Milostni gospod grof, jaz Vam dam lahko tri, imam jih polno hišo, se vé, da niso Kobenceljni, temuč Ampaki so vsi trije, toda če Vam ljubo, dam jih prekrstiti v Kobenceljne." Taka je, on veliko nima komu zapustiti, jaz pa večim ničesa."

„Bog vé res, kdo bo molzel to debelo kravo Kobenceljnovo; srečen bo", nadaljuje Tinče Jerančev.

„No, Bog vé, od kod pride, saj Kobenceljni imajo prijateljev po vsem svetu, in toliko več, ko iščejo dediča", pravi Sega. (Dalje prih.)

Izvirni dopisi.

S Štajarskega, 15. oktobra. (Razne stvari.) Jutri začné se menda že povsod na kmetih, kjer se že ni začel, šolski poduk. Kmečki ljudje po pravici godrnjajo, zakaj da jim otrok ne puščajo po dva meseca doma na počitnicah, kakor jih imajo sedaj že mestni otroci. Meščan je vesel, da se mu otrok spod nog v šolo spravi. Kmet ga pa doma potrebuje, če je otrok še tako droben, skrben kmet mu vé dela dati. Naj bi se pri bodoči prenaredbi šolske postave na to ozir jemalo.

Vaš najbolj marljivi štajarski dopisnik poskusil je že menda vse, kar je vedel, da bi v srednji katekizem na str. 11 spravil nazaj izpuščeno versko določilo (dogma), da je Jezus Kristus „2. Bog in človek skupaj" — pa vse zastonj, kakor najnovejši natis „krščansko-katoliškega nauka", kterega smo ravnokar z Dunaja dobili, le priča. Ali veste Vi, ali kteri drugi č. bralcev pota, po kterem bi se dali goropadni tiskarski pogreški iz šolskega katekizma iztrebiti? Vsake navadne molitvene bukvice potrebujejo škofovega potrjenja — katekizem pa ne! To je vendar čudno!

Ali ste že kaj zvedeli, kaj da so škofje na Dunaji sklenili? Kako se vesti, da bi župniki preveč ne zavozili? Sedaj bo menda vendar že stvar kaj bolj jasna? Koliko n. pr. bo smel v bodoče zaračuniti župnik, za hrano, ktero mora brezplačno dajati svojemu g. kaplanu? Bode li ostalo pri znesku 225 gold., ktere mu dovoljujejo pri odmerjenju nesrečne „Religionsfonds-Steuer"? Kaplanom je tam kot tù 300 gold. odmerjenih, ako dobivajo poleg hrane še plačo, če pa le samo hrano, tedaj pa le 225 gold.

Kako pri Vas sodijo? Ali se sme ustanova, ki je bila sicer pred 15. junijem t. l. sporočena, pa še ni bila po cerkveni oblasti sprejeta, med dohodke všteti, ali pa še ne? Ker bodo te fasije znale prav dolgo veljavne biti, zatoraj zná tudi ena sama takšna ustanova na dohodke kakšne fare zdatno vplivati.

Cena, ktero je nekdo v „Slov." nasvetoval za birno žito, bi bila saj pri nas na Štajarskem dosti previsoka. Sploh je znano, da birno žito ni najboljše, kar je še g. minister Dunajevski dal veljati (odl. z dne 21. avg. 1881), ko je dovolil, da se zavolj manjše vrednosti sme takšno žito za 10% pod tržno ceno staviti. Za poberanje je pa itak razločno 10% dovoljeno odšteti. Naj bi vendar dotični gospodje ne pozabili, da pred 12 leti n. pr. je vagan pšenice pri nas veljal po 7—8 gold., a letos komaj 3—4 gold. Če bode „veliki mož" kmeta še dalje stiskal, se lahko prigodi, da bo mernik pšenice zopet po 1 gold., kakor je že bil. Toraj pozor pri spoznavanji žitne cene! Čas za polaganje teh fasij je sicer že minul, pa kdor se je prenaglil, naj tirja svojo vlogo nazaj, oziroma naj pošlje za prvo drugo, pa modrejše sestavljeno spoznanje.

Vinu je tudi pri nas cena nekoliko poskočila, pa mu utegne zopet pasti, če ne pridejo daljni kupci k nam.

Vreme imamo že ves teden tako nevgodno ali dolgočasno, da bi človek lahko začel politične otrobe vezati. Pa upajmo, da še pride „starih žená leto"!

Dostavek vredništva. Stavili ste nam toliko prašanj, da nam ni mogoče na vse odgovoriti, posebno očitno ne, ker bi komu neljubo znalo biti. Iz tega razloga smo Vam dopis nekoliko skrajšali, a kar moremo in kar se sme, odgovarjamo Vam tù, tako zastran šole, kakor zastran kongrue.

1. Zastran šole bodi Vam to povedano, da imajo navedeni nedostatki svoje korenine v novodôbni šolski poštavi, s ktero so le brezverci popolnoma zadovoljni, in tisti, kteri je bolj natanko ne poznajo, od drugod se pa iz raznih strani že leta in leta opravičene tožbe in tarnanja čujejo. Da imajo mestni otroci dva meseca, kmečki pa le šest tednov počitnic, je istina. Zakaj je tako, ne vemo, a godrnjanja nekterih pa umemo!

Da so se take protiverske pomote kakor n. pr. kršč. kat. nauk str. 11 celó v katekizem vrinile, kaže nam le, kako se je brezverska šola celó katoliških verskih določil (dogma) polotila. Da bi to le tiskarska pomota bila, ne verujemo. Kdo verske knjige v državni šolski zalogi izdane, potrjuje, nam ni znano. Kak katoliški škof gotovo ne, ker bi se sicer o **katekizmih** in o **podobah** v zgodbah sv. pisma toliko ne čulo. Znano nam je le toliko, da so bile nektere podobe sv. pisma od šolskega oblastva potrjena in da jih imajo nektere šole, o kterih nam veščaki pripovedujejo, da se ima vsako versko čutilo spodtikati nad njimi, ker stavijo posamezne osebe in dogodke malo spodbudljivo in ni misliti, da bi se mlado srce vnelo za nje.

2. Zastran kongrue vedite pa to:

a) Kaj so škofje na Dunaji sklenili, se bo kesneje izvedilo. Zastran spoznavanj bodi vsak previden in drži se postavnih določil. Da bi se kje hrana gg. kaplanov 225 gold. zaračuniti smela, nam ni znano, pač pa govori dvorni dekret z dnem 9. maja 1822, da se ima všteti 210 gold.

b) Cena bire ne more biti povsod enaka; ravná se povsod po okoliščinah. Se zna 1 gld. 40 kr. za

mernik pšenice, bilo bi po nekterih krajih preveč. To smo le djali, da je tolika cena za Ljubljanski okraj bila določena od c. kr. oblasti.

c) Nič še ni prepozno. Do konca novembra je čas vložiti spoznanja zarad kongrue.

Domače novice.

(**LXX. odborova skupščina „Matice Slovenske“**) v soboto 24. oktobra 1885. l. ob 5. uri popoludne v Matičini hiši na Kongresnem trgu št. 7. Dnevni red: 1. Potrjenje zapisnika o LXIX. odborovi seji. 2. Naznanila prvosedstva. 3. Poročilo tajnikovo. 4. Razgovor o knjigah za prihodnje leto. 5. Posameznosti.

(**Vesela novica**) gré danes po mestu, da sta imenovana dva Vesela dekana in sicer prečast. g. M. Frelih za Trebnje in prečast. g. J. Vesel za Trnovo na Notranjskem. Čestitamo!

(**Umrl je**) g. Anton Podkrajšek umirovljen magistratni ekonom včeraj zjutraj v 81 letu svoje starosti. Pogreb je bil danes popoludne in so se ga razun prijateljev in znancev vdeležili tudi magistratni uradniki.

(**Zadruga slovenskih posojilnic**) ima 15. novembra v Ljubljanski čitalnici svoj občni zbor.

(**Vreme**) se je v Ljubljani danes presukalo. Dopoludne še oblačno in tù pa tam tudi deževno, prisvetilo je opoludne solnce na jasnem nebu in pa gorak jug se čuti po okolici, kar nam ne daje še veliko upanja na trajno lepo vreme.

(**V četrtem gimnazijskem razredu v Ljubljani**) odprla se bo letos še tretja paralelka. Vsled tega nastavil se bo jeden suplent več na gimnaziji.

(**Dijakov**) oglasilo se je letos v Goriške srednje šole precej lepo število. Na gimnazijo se jih je vpisalo 400 na realko 200. Bog jim daj srečo, sedaj in pozneje!

(**Dodatek k postavi o kongrui**), s kterim se prenarejajo nektera določila za izpeljavo postave dne 2. julija 1885 (drž. z. št. 99) k postavi 19. aprila 1885 (drž. z. št. 47), kar se tiče začasnega zboljšanja duhovenske plače, spremenivši deloma ministerki ukaz 2. julija 1885 (drž. z. št. 99) glasí se tako-le: § 1. Razveljavi se, kar je bilo v § 3. al. 1. zgoraj omenjenega ministerskega ukaza zapovedano, da se ima namreč pridejati k fasiji zarad določitve prihodka zadnji potrjen cerkveni račun. Ako bode v posameznih slučajih deželska oblast to zahtevala, naj se predloži zadnji potrjen račun. Isto tako ni treba dajati zadnjič potrjene službinske fasije (Pfründerfassion), ako je prepis tega pri deželski oblasti. — § 2. Obrok, ki je v § 1. al. 1. nastavljen za izpovedbe do konca septembra, podaljša se do konca novembra. — § 3. Obrok za ministerske rekurze določen v § 9. al. 1. ministerskega ukaza se podaljša za dva meseca od dne, ko se prejme potrjilna določba deželske oblasti.

S tem ministerskim popravkom se tedaj določuje naslednje: 1. Ni treba spoznanju priložiti zadnjega cerkvenega računa, ako ga c. kr. deželna oblast posebej ne zahteva. Ravno tako ni treba svoje fasije tedaj priložiti, ako je njen prepis že pri deželni vladi. 2. Se obrok, spoznanja vložiti, podaljša do konca novembra t. l. in 3. se obrok za rekurze na ministerstvo, mesto enega meseca, podaljša na dva. Računi se pa ta obrok od tistega časa, ko se je potrjilna določba prejela od deželne oblasti.

(**Čisti dohodek Mariborske pokrajinske razstave**) znaša 1400 gld., in so se izročili Mariborski podružnici c. kr. štajarske kmetijske družbe v zalogo, s ktero bo ob svojem času napravila zopet razstavo.

(**Turo-planinska železnica**), ktere podaljšanje bode skoraj gotovo proga Loka-Trst, oziroma Divača, zanima od dne do dne bolj skupno severno in severo-zapadno Avstrijo. Včeraj smo omenili, da se je jela zanimati za-njo tudi Ljubenska (Leoben) trgovinska zbornica na Štajarskem, ki bo priporočala progo Divača-Idrija-Loka in dalje zvezo sedanje gorenjske ali državne železnice na Kranjskem s postajo Launsdorf na Koroškem. Tjekaj pa ni nobene zveze bolj naravnost, kakor iz Loke, oziroma Kranja po Kokriški dolini na Jezerski Vrh in Železno Kapljo ter od ondot po Koroškem v Launsdorf. Od te glavne proge državne železnice naj bi se potem odcepila stranska proga v gorenjo Mursko dolino proti Lunganu ter naj bi se zvezala z današnjo Gizelno železnico med Selzthalom in Bischofhofenom. To bi bila pa tudi železnica, ki bi bila v resnici vsem prizadetim deželam na korist, ravno tako pa tudi državi sami. Naši poslanci bodo izvestno na to gledali, da se bodo zgradbi preko Predila na vso moč vprli, ktera je že sama po sebi velika nezmisel. Le pomisliti je treba, kaj bi po zimi po tistem skalovji železnica delala, ko bi jo plazovje in druge nezgode ovirati jele. Po Kokrški dolini se ji pa tega ni treba bati. Ondi so gore že tolikanj k saksebi in pa zaraščene, da jo plazovi ne bodo, kdo zná, koliko ovirali. Potem je pa po tej strani tudi promet vse drugače živahen, kakor pa po oni. Trst, oziroma Divača-Idrija-Loka-Kokriška dolina bodi toraj geslo pri obravnavi določitve proge in pomagano bo marsikomu.

Razne reči.

— Magnesij in aluminij. Meseca novembra, tako se piše „Vtld.“, bodo v Hemelingen-u, ne daleč od Bremen-a na Nemškem, otvorili tovarno, ki bode izdelovala v veči meri magnesij in aluminij. Nove iznajdbe so pokazale, da se daste te dve kovini ceneje izdelovati, kakor je bilo mogoče dosihmal. Stvar je še tajnost, kako se dobí to oboje iz njiju vkisanca oksida, in kupčijska firma iz Bremena je vzela patent in hoče velikansko tovarno otvoriti v colnem okraji Hemelingen. Ako se to posreči, bode se mnogo prenaredilo pri dobavi kovin, da, tudi pri napravi luči. Oboje teh kovin ima svojstva, kterih nimajo druge. Aluminij je le n. pr. za tretjino tako težak kakor železo. Zrak se ga ne prijemlje, isto tako mnoge kisline ne. Ko se vlije je mehak, ko se pa obdeluje s kladvom, postane trd kakor jeklo. — Magnesij pa gori s svitlim, belim plamenom. Žarki so sostavljeni in svitli primeroma kakor solnčni žarki, pisana roba se pri tej luči taka vidi, kakor po dnevi; pri petroleji in pri plinovi svitlobi je to drugače. Dosihmal ste bili kovini dragi, ako se posreči izdelovati jih, se bote te kovini veliko bolj rabile.

— Malta v vzhodnem oceanu. To je port Hamilton, na severu Kitaja, blizo poluotoka Koreje, Rusom na kljubu. Veliko delavcev iz Japona in Koreje dela ceste in kraj za izkrcanje. Dva vhoda izmed treh v luko sta zaprta, a v tretjem so torpedi nastavljeni. Pomorščaki in vojaki so pod šotori in 3 do 4 velikanske ladije čuvajo nad zgradbami. Podjetnik iz Hong-Konga je naredil precejšno selo iz dobro zgrajenih hiš, vozili so te hiše iz Hong-Konga. Nihče se ne smé naseliti na teh otokih in nekterim trgovcem so naravnost odrekli bivanje v teh krajih. Koreanski uradniki so še zmirom na tem otoku in z njih privoljenjem sodijo Angleži nad domačimi, ako se kaj pregrešé. Močna posadka je tam nastavljena, tudi spravljajo težke topove na otok.

Telegrami.

Inomost, 16. okt. Reke Inn, Adiža in njih pritoki so zeló narasli in raztrgali marsikje železnico; promet vstavljen. V laških Tirolih mnogim krajem povodenj grozí in so na več krajih vojaki pripravljeni, če bo treba, da pojdejo na pomoč.

Sofija, 15. okt. Vlada je naročila, da naj se primeta Pašić in Peko Pavlović, ker sta izdala prevratno proklamacijo za Srbijo.

Carigrad, 16. okt. Deklaracija, ki so jo velesile izročile visoki porti in bolgarski vladi, nalaga bolgarskim vodjem vso odgovornost za vsakojako agitacijo, zahteva od Bolgarov, da naj nikakih vojakov ob meji ne zbirajo in obroževanje sploh ustavijo.

Umrli so:

14. okt. Terezija Ferlič, davkarskega pristava hči, 14 dni, Emonska cesta št. 5, božjast.

15. okt. Jožef Kadunc, natakarjev sin, 3 mes., sv. Florjana ulice št. 3, božjast. — Andrej Wernig, hišni posestnik, 57 let, Kravja dolina št. 3, vodenica. — Anton Podkrajšek, umirovljeni magistratni ekonom, 81½ let, Rimska cesta št. 5, Marasmus senilis.

V bolnišnici:

13. okt. Jovana Jurkovič, delavka, 36 let, oslabljenje moči.

Tujci.

14. oktobra.

Pri *Maliču:* Aleks. Hermann, trg. pot., z Dunaja. — Hermann Saxinger, trgovec, iz Linca. — Edvard Eisler, trg. pot., iz Budapešte. — Emerik Morič, učitelj, s soprogo, iz Bizelskega.

Pri *Slonu:* Adolf Schweitzer, Janez Tondo in Julij Weiss, trgovci, z Dunaja. — Ferd. Edelmann, trg. pot., iz Maribora. — Josip Gromann, trgovec, iz Siliena. — Antonija Bergmann, lekarnarjeva soproga, iz Novega mesta. — Ferd. Seidl, zasebnik, iz Krškega. — Ljudevit Golia, c. k. okr. sodnik, iz Trebnja. — Marija Hodnik, posestnica, iz Il. Bistrice.

Pri *Bavarskem dvoru:* Luka Derzečnik in Peter Miklavec, posestnika, iz Ribnice. — F. Samite, posestnik, iz Stare Loke. — Franc Ožina, vpok. žandar, iz Kamnika.

Pri *Južnem kolodvoru:* Pavlina Pochport, zasebnica, iz Leipziga. — Marka Abtur, zasebnik, iz Rusko-Poljskega. — Ad. Fussek, zasebnik, iz Ogerskega.

Pri *Avstrijskem caru:* A. Špan, učitelj, iz Št. Nikolaja. — Josip Levičnik, učitelj, iz Železnikov.

Pri *Virantu:* Moric Graf, trg. pot., s sinom, z Dunaja. — Franc Pehani, zasebnik, iz Žužemperka. — M. Lavrenčič, posestnik, iz Vrhpolja. — Anton Perhavc, iz Vipave. — Janez Vidmar, trgovec, iz Št. Ruperta.

Dunajska borza.

(Telegrafično poročilo.)

16. oktobra.

Papirna renta 5% po 100 gl. (s 16% davka)	80 gl.	60	kr.
Sreberna „ 5% „ 100 „ (s 16% davka)	81 „	25	„
4% avstr. zlata renta, davka prosta	108 „	35	„
Papirna renta, davka prosta	97 „	80	„
Akcije avstr.-ogerske banke	853 „	—	„
Kreditne akcije	277 „	20	„
London	125 „	60	„
Srebro	— „	—	„
Francoski napoleond.	9 „	97½	„
Ces. cekini	5 „	94	„
Nemške marke	61 „	75	„

V „Katoliški Bukvarni“ v Ljubljani je dobiti:

DUHOVNO PASTIRSTVO.

Slovenskim bogoslovcem in mašnikom

spisal (14)

Anton Zupančič,

profesor pastirstva.

I. del (*oseba pastirjeva, homiletika, katehetika*) stane 1 gl. 20 kr., po pošti 1 gl. 30 kr.

II. del (*splošnja liturgika, ljudske pobožnosti, brevijar, sv. maša*) veljá 95 kr., po pošti 1 gl. 5 kr.

III. del (*sv. zakramenti*) veljá 1 gl. 5 kr., po pošti 1 gl. 15 kr.

Dovršni zvezek še izide.

Piccoli-eva esenca za želodec,

katero priravlja

G. PICCOLI, lekar v **Ljubljani.**

Ozdravlja kakor je razvidno iz zahvalnih pisem in **zdravniških spričeval bolezni** v želodcu in trebuhu, **bodenje, krč, želodečno in premenjavno mrzlico, zabasanje, hemerojide, zlatenico, migreno** itd. in je najboljši pripomoček zoper gliste pri otrocih.

Pošilja izdelovatelj po pošti v škatljicah po 12 steklenic za 1 gld. 36 novc.

Pri večem številu dobi se primeren odpust.

Cena eni steklenici 10 kr.

Gosp. Gabrielu Piccoli-ju, lekarju v Ljubljani.

Na zahtevanje potrjujem, da sem Vaš cvet za želodec, kojega deli so mi dobro znani, v velikih slučajih vspešno rabil proti boleznim v želodcu in zlati žili.

Ljubljana, mesec januvar 1884.

(10) *Dr. Emil vitez pl. Stöckl,*

c. k. vladni svetovalec in deželno-sanitetni poročevalec.

Podpisani potrjuje, da ima želodečna esenca ljubljanskega lekarja Piccoli-ja hitre in prečudne zdravilne moči. Ž njo ozdravelo je mnogo ljudi moje in sosedne župnije; komaj preteče dan, da ne bi kdo prišel k meni, ki me prosi za jedno steklenico želodečne esence, kojih imam vedno nekoliko pripravljenih.

A. Wlassich, župnik-kanonik. Plomin, Primorsko.

Antirrheúmon, najboljše zdravilo proti prehlajenji, kostobolji, hromoti delavnih čutnic, bolečinam v križi in v prsih, prehladnim bolečinam v glavi in v zobeh. Steklenica 40 kr.

Pastile santoninske; (kolesci zoper gliste izizkušeno zdravilo zoper gliste, škatljica 10 kr., 100 košček. 50 kr. 1000 koščekov 4 gld. 2000 košček. 6 gl.

Salicilne pastile proti prehlajenju najboljši pripomoček proti davici (difteritis), pljučnim, prsnim in vratnim bolečinam, zoper kašelj in hripavost, škatljica 20 kr.

Zeliščni prsni sirop. Ta iz zdravilnih zelišč izdelani sirop se rabi z najboljšim uspehom proti vsem prsnim in pljučnim boleznim, zasliženju, kašlju, hripavosti, dušljivem kašlju itd. Odraščeni naj vzamejo 3 do 4 žlice vsaki dan, otroci pa toliko žličic. Steklenic 36 kr.

Tu navedena, kakor vsa druga zdravila se zmiraj sveža dobé v lekarni

G. Piccoli-ja

„Pri Angelu“

v Ljubljani,

na Dunajski cesti,

kjer se naročila takoj po pošti proti povzetji izvršujejo.

Izdajatelj Josip Jerič. Odgovorni vrednik Matej Močnik. Tisk „Katoliške Tiskarne“ v Ljubljani.